

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ В СИСТЕМІ ДОХОДІВ
БЮДЖЕТІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**
(на матеріалах ГУ ДПС у Тернопільській області)

**LOCAL TAXES AND DUTIES IN THE SYSTEM
OF LOCAL GOVERNMENT BUDGET REVENUES**
(on the materials of Main Directorate
of the State Tax Service in Ternopil region)

Виконав: здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти групи 4зФдпм
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми «Державна податкова
та митна справа»

Демкович О.І.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Сідельникова Л.П.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Державна податкова та митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, д.е.н., професор

_____Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«18» 01 2024 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____Демковичу Олександровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Місцеві податки і збори в системі доходів бюджетів органів місцевого самоврядування (на матеріалах ГУ ДПС у Тернопільській області)

керівник роботи Сідельникова Лариса Петрівна, д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «17» січня 2024 року № 61-с

2. Строк подання роботи здобувачем 25 червня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність Міністерства фінансів України, звітність ГУ ДПС у Тернопільській області.

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Концептуальні основи та еволюція розвитку системи місцевого оподаткування. Аналіз фіскальних наслідків функціонування системи місцевого оподаткування в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 6 рисунків та 17 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-II розділів	Лариса СІДЕЛЬНИКОВА, професор	18.01.2024	22.05.2024
Консультант з використання ПЕОМ	Таміла ЧИЖОВА, доцент	18.01.2024	16.05.2024
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	18.01.2024	06.06.2024

7. Дата видачі завдання 18.01.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	18.01.24-30.01.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	31.01.24-09.02.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	12.02.24-29.03.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	01.04.24-15.05.24	виконано
5.	Формулювання висновків за темою дослідження	16.05.24-22.05.24	виконано
6.	Оформлення роботи	23.05.24-06.06.24	виконано
7.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	07.06.24	виконано
8.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	14.06.24	виконано
9.	Захист роботи в ЕК	25.06.24	

Здобувач _____
(підпис)

Олександр ДЕМКОВИЧ
(ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

У роботі проаналізовано концептуальні основи та фінансові наслідки функціонування системи місцевого оподаткування в Україні, запропоновано шляхи реформування вітчизняного механізму місцевих податків і зборів. З метою проведення дослідження використані дані Головного управління ДПС у Тернопільській області.

Результати проведеного аналізу виявили, що місцеве оподаткування в Україні поки що не виконує повною мірою ані фінансової, ані регулюючої функції, а є другорядним відносно державного оподаткування. Саме тому вітчизняна система місцевого оподаткування потребує подальшого розвитку у контексті зміцнення фінансових основ органів місцевого самоврядування.

Підготовлені рекомендації щодо шляхів вдосконалення вітчизняної системи місцевого оподаткування з урахуванням зарубіжного досвіду. До них, зокрема, відносяться: запровадження при оподаткуванні нерухомості коефіцієнта розташування; збільшення автономії органів місцевого самоврядування шляхом дозволу запроваджувати додаткові місцеві податки і збори; зниження нижньої межі вартості оподатковуваного транспорту і доповнення переліку рухомого майна, що оподатковується; підвищення ставки туристичного збору загалом або для готелів високого класу.

Розроблена модель і проведено рішення задачі на ЕОМ.

Основний текст кваліфікаційної роботи бакалавра викладено на 76 сторінках, містить 17 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 42 найменування і розміщений на 4 сторінках. Додаток розміщений на 4 сторінках. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра становить 84 сторінки.

Ключові слова: місцеві бюджети, доходи, податкові надходження, місцеве оподаткування, податок на майно, єдиний податок, місцеві збори.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ	6
1.1. Економічна сутність та еволюція розвитку системи місцевого оподаткування	6
1.2. Особливості механізму адміністрування місцевих податків і зборів	18
1.3. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та його адаптація до вітчизняних реалій	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІСКАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	39
2.1. Моніторинг фіскальних ефектів місцевого оподаткування у формуванні доходів зведеного та місцевих бюджетів України ...	39
2.2. Оцінка структури та динаміки місцевих податків і зборів в сучасних умовах децентралізації	53
2.3. Шляхи вдосконалення вітчизняної системи місцевого оподаткування	64
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми. Продовження демократичних перетворень в Україні обумовлює необхідність вдосконалення управління соціально-економічними процесами на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць. У цьому контексті одним із пріоритетних завдань являється становлення та розвиток місцевого самоврядування, що буде відповідати вітчизняним політичним і економічним реаліям та загальносвітовим стандартам. Розвиненість інституту місцевого самоврядування, в тому числі й у фінансово-економічному плані, визначатиме піднесення не лише окремих територій, а й суспільний розвиток країни в цілому. Досягнення цього вимагає від держави законодавчих гарантій фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, яка залежить від достатності власних фінансових ресурсів на місцях.

В умовах посилення інтеграційних процесів пріоритетним напрямом розвитку національної економіки в Україні є проведення реформи децентралізації, яка являє собою зміни в організаційно-правовій та фінансовій сферах. У зв'язку з цим характерним є поступове зростання фіскальної ролі місцевих податків і зборів у структурі доходів місцевих бюджетів України.

На відміну від більшості розвинених країн світу, в Україні перелік місцевих податків і зборів є досить обмеженим. Якщо в українському законодавстві визначено чотири місцевих податків і зборів, то в окремих країнах ЄС їх кількість перевищує сотню. В Україні становлення системи місцевого оподаткування відбувалося надто повільними темпами. Місцеве оподаткування поки що не виконує повною мірою ані фіскальної, ані регулюючої функції, а є другорядним відносно державного оподаткування. Саме тому вітчизняна система місцевого оподаткування потребує подальшого розвитку у контексті зміцнення фінансових основ органів місцевого самоврядування.

Теоретичне і практичне значення теми. Тема дослідження має важливе як

теоретичне, так і практичне значення. Теоретичне значення роботи полягає у викладенні концептуальних засад місцевого оподаткування; її практичне значення - в оцінці фінансових ефектів місцевого оподаткування у формуванні доходів зведеного і місцевих бюджетів України та аналізі структури і основних тенденцій щодо акумуляції місцевих податків і зборів. На підставі проведеного аналізу рекомендовані напрями вдосконалення вітчизняної системи місцевого оподаткування з урахуванням зарубіжного досвіду.

Важливість вирішення зазначених проблем обумовила вибір теми дослідження, визначила його мету та завдання.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є визначення концептуальних основ та фінансових наслідків функціонування системи місцевого оподаткування в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

1. Дослідити економічну сутність та еволюцію розвитку системи місцевого оподаткування.
2. Розглянути особливості механізму адміністрування місцевих податків і зборів.
3. Узагальнити зарубіжний досвід місцевого оподаткування та визначити можливості його адаптації до вітчизняних реалій.
4. Провести моніторинг фінансових ефектів місцевого оподаткування у формуванні доходів зведеного та місцевих бюджетів України.
5. Оцінити структуру та динаміку місцевих податків і зборів в сучасних умовах децентралізації.
6. Визначити шляхи вдосконалення вітчизняної системи місцевого оподаткування.

Методи дослідження Методологічною основою написання кваліфікаційної роботи є загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження. Зокрема використано методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, аналогії, порівняння, абстрагування.

Структура роботи. Виходячи з мети і задач дослідження, робота

складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі викладені концептуальні основи та розглянута еволюція розвитку системи місцевого оподаткування. Другий розділ присвячено аналізу фіскальних наслідків функціонування системи місцевого оподаткування в Україні. Крім того, визначено напрями вдосконалення механізму справляння місцевих податків і зборів з урахуванням зарубіжного досвіду.

Характеристика суб'єкту дослідження. Дослідження проведено на основі даних Головного управління Державної податкової служби у Тернопільській області (далі – ГУ ДПС), що є територіальним органом, утвореним на правах відокремленого підрозділу Державної податкової служби України (далі – ДПС).

ГУ ДПС забезпечує реалізацію повноважень ДПС на території Тернопільської області. ГУ ДПС є правонаступником майна, прав та обов'язків Головного управління ДПС у Тернопільській області (ЄДРПОУ 43142763).

У період дії воєнного стану та протягом трьох місяців після його завершення або скасування окремі повноваження територіальних органів ДПС можуть здійснювати інші територіальні органи ДПС за окремим наказом ДПС.

ГУ ДПС у своїй діяльності керується Конституцією і Законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції і законів України, актами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України, що належать до компетенції ДПС, наказами ДПС, дорученнями керівництва ДПС, іншими актами законодавства.

Огляд джерел, що використані в роботі. В роботі використані законодавчі та нормативні документи України, наукові розробки та навчальні посібники, періодична література, Інтернет-ресурси, а також матеріали, що відображають основні аспекти системи місцевого оподаткування та шляхи її вдосконалення.

В процесі дослідження особлива увага приділялася науковим розробкам таких авторів: Л. Демиденко, А. Крисоватого, І. Лук'яненко, В. Мельника, Ю. Раделицького, Л. Сідельникової, М. Слатвінської, К. Швабія та інших.